

Aan de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie voor Sociale Zaken en
Werkgelegenheid in de Tweede Kamer der Staten Generaal

Email: cie.szw@tweedekamer.nl

CC:

de minister van SZW, dhr. drs. W. Koolmees
de staatssecretaris van SZW, mevr. drs. T. van Ark

Postadres
Postbus 9208
3506 GE UTRECHT

Bezoekadres
Hertogswetering 159
3543 AS UTRECHT

T 088 368 0 368
I fnv.nl

Datum

2 februari 2018

Ons kenmerk

18-20 KJ/AdB/cvk

Onderwerp

Algemeen overleg Participatiewet

8 februari 2018

Uw kenmerk

Telefoonnr.

E-mail

Adri.denbakker@fnv.nl

Geachte dames en heren,

Op 8 februari a.s. heeft u een Algemeen Overleg over de Participatiewet. De FNV vraagt uw bijzondere aandacht voor de ontwikkelingen in de sociale werkvoorziening en Flexensie. De ontwikkelingen in de SW en de banenafspraken maken dat de FNV zich afvraagt of een vorm van sociale werkvoorziening niet weer moeten worden opengesteld, zonder daarbij afbreuk te willen doen aan de banenafspraken. Wij zien dat er een grote groep mensen is die nu buiten de boot valt; men kan zich onvoldoende handhaven in regulier werk maar komt niet in aanmerking voor beschut werk. Ook gemeenten constateren dit, waarbij een enkele, binnen de wet maar bovenbudgettair, hiervoor een oplossing zoekt. (Amsterdam, Den Haag). Wij verzoeken u om bij de staatssecretaris ruimte te vragen voor een structurele oplossing voor de problemen van deze grote groep mensen om aan het werk te komen en te blijven.

De ontwikkelingen in de sociale werkvoorziening

Het afsluiten van de toegang tot de (Wet) sociale werkvoorziening en de bezuinigingen op zowel de rijksbijdrage per SW werknemer en het aantal mensen waarvoor rijksbijdrage wordt ontvangen, leidt in de praktijk tot een reeks aan onwenselijke ontwikkelingen. Wij hebben daar voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Participatiewet en sindsdien herhaaldelijk uw aandacht voor gevraagd. De SER heeft hierover in 2016 een verkenning uitgebracht met aanbevelingen om die onwenselijke situaties het hoofd te bieden. Deze hield in dat de kennis, expertise en infrastructuur van de SW bedrijven wordt ingezet om de banenafspraken uit te voeren:

www.ser.nl/nl/publicaties/adviezen/2010-2019/2016/sociale-infrastructuur-kwetsbare-groepen.aspx

Hoewel de voormalige staatssecretaris de bevindingen en aanbevelingen van de SER verkenning onderschreef, heeft dit niet geleid tot daadwerkelijke structurele verbeteringen. Wij verzoeken u om in het licht van de huidige stand van zaken nogmaals bij de staatssecretaris aan te dringen op concrete uitwerking en uitvoering van de aanbevelingen die gedaan zijn in de SER verkenning over sociale infrastructuur. De FNV constateert namelijk dat:

- 80% van de mensen die op het moment van inwerkingtreding van de Participatiewet op de wachtlijst voor de sociale werkvoorziening stond, nog steeds niet aan het werk is. Dit is/was nota bene het zogenaamde “laaghangende fruit”, mensen die zelf hebben aangegeven dat ze willen werken en waarvan is vastgesteld dat ze kunnen werken.
- Het beschut werk, ondanks de verplichtstelling voor gemeenten en de mogelijkheid om zelf bij het UWV een indicatie aan te vragen, nog onvoldoende van de grond komt. De gewenste aantallen worden nog steeds niet gehaald en waar er sprake is van groei komt dat door mensen die zelf naar het UWV zijn gestapt en dus niet vanuit initiatief van gemeenten. In dat licht vindt de FNV de wens van het kabinet om nog eens 20.000 extra beschutte banen te realiseren nogal voorbarig.
- In plaats van gemeentelijke samenwerking steeds meer gemeenten hun gemeenschappelijke regeling openbreken om zelf de Wet sociale werkvoorziening uit te voeren. Zonder dat er sprake is van een haalbaar plan en expertise om dit goed en doelmatig te doen. Zelfs de waarschuwing dat zelf uitvoeren duurder is dan samen, is bij de meeste gemeenten geen reden om daarvan af te zien. Het gebrek aan budget maakt dat gemeenten vreemde sprongen maken en zich vooral laten leiden door de notie dat men regie moet hebben over de eigen gemeente. Dat leidt tot afbraak van kostbare en met publiek geld opgebouwde kennis, expertise en infrastructuur. Voor de SW werknemers leidt dit tot gebrek aan passend en dus duurzaam werk. Voor de mensen uit de Participatiewet tot een lagere kans op passend en duurzaam werk en dus het risico om nooit aan het werk te komen (behalve in het kader van de tegenprestatie).
- In de publieke opinie steeds vaker de vraag rijst of het sluiten van de toegang tot de (Wet) sociale werkvoorziening wel zo’n goed idee was. Door de calculerende houding van diverse gemeenten is er een grote groep mensen die niet profiteert van de banenafpraak. Zij hebben in de ogen van gemeenten een te lage loonwaarde en zijn daarmee te moeilijk plaatsbaar en bewerkelijk of zijn simpelweg nog helemaal niet in beeld gebracht (behalve als uitkeringsgerechtigde). Het gaat over mensen die geen indicatie voor beschut werk kunnen krijgen, wel arbeidsplichtig zijn en die voor het vinden van een reguliere baan afhankelijk zijn van de expertise en netwerk van gemeenten dat gemeenten niet voorhanden hebben. De FNV vraagt zich daarom inmiddels ook af of de sociale werkvoorziening niet weer opengesteld moet worden om de kansen op duurzame en echte banen voor mensen met een arbeidsbeperking te realiseren. De FNV doet hiermee geen afbreuk aan de banenafpraak maar constateert dat deze niet voldoende is om een grote groep mensen met een beperking duurzaam aan het werk te houden. Met een dergelijke wijziging zou de uitvoering van de banenafpraak juist kunnen worden versterkt.

Flextensie

Was het voorheen zo dat gemeenten nog probeerden om zo goedkoop mogelijk mensen te laten uitstromen, nu is Flextensie een nieuwe constructie van creativiteit waarmee een aantal gemeenten winst maken met hun bijstandsgerechtigden.

De FNV is van mening dat **niet alles geoorloofd is om de kans op uitstroom uit de uitkering te verhogen**. Er zijn voldoende fatsoenlijke vormen van ondersteuning voor bijstandsgerechtigden die niet zonder hulp aan de slag komen, bijvoorbeeld werken met een loonkostensubsidie (onder de banenafpraak). Flextensie is loonroof, ondermijning van cao's en leidt tot verdringing van regulier werk. Met Flextensie worden de mazen en randen van de wet opgezocht terwijl iedereen voelt dat een dergelijke constructie niet deugt. Veel gemeenten gaan om deze redenen niet in zee met Flextensie. Het is jammer dat enkele 'foute' gemeenten de roep om meer landelijke regelgeving aanwakken. Het antwoord van de staatssecretaris dat gemeenten wel het instrument onder de juiste condities dienen in te zetten, laat teveel ruimte open voor oneigenlijk gebruik.

Eén van de redenen die gemeenten aangeven om met Flextensie te werken is dat men zodoende zelf niet te maken heeft met de administratieve rompslomp bij flexibel werken vanuit de bijstand, dat wil zeggen met werken met wisselende inkomsten. Blijkbaar is flexibel werken nog steeds een probleem voor gemeenten, en dus voor de bijstandsgerechtigden. Het wordt tijd dat dit nu eens structureel opgepakt wordt door de overheid. Wij vragen hiervoor uw inzet om dat te bewerkstelligen.

Voor verdere toelichting: zie bijlage.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Kitty Jong', with a stylized, cursive script.

Kitty Jong
Vicevoorzitter FNV

Bijlage

Toelichting op Flextensie:

Gemeenten bedenken steeds meer constructies om met een krimpend budget bijstandsgerechtigden aan het werk te helpen. Meerdere soorten constructies, waarvan Flextensie een voorbeeld is, hebben een verdienmodel waarbij een bijstandsgerechtigde productief werk verricht zonder een arbeidsovereenkomst en er zelf echt mee op te schieten. Met de opbrengsten die de arbeid oplevert, worden de constructies betaald, begeleiding gefinancierd en in een aantal gevallen, bijvoorbeeld bij Flextensie, levert dat winst op. En dat alles onder het mom van arbeidservaring opdoen, om de kans op werk te vergroten.

Enkele opmerkingen over het rapport:

- De onderzochte groep gemeenten bestaat alleen uit voorstanders. Tegenstanders komen niet aan bod. Er zijn gemeenten die inmiddels gestopt zijn met Flextensie of daar veel vraagtekens bij hebben.
- Het verdienmodel is onvoldoende uitgewerkt en dit verdienmodel is de drijvende kracht achter deze constructie. Voor een werkgever is Flextensie goedkoper, ondanks dat op of net boven WML tarieven betaald worden, doordat er geen sociale premies afgedragen worden. Gemeenten en Flextensie verdienen er flink aan (beiden grotendeels van de verdiensten). En degene die de arbeid zonder loon levert, wordt geen werknemer en blijft bijstandsgerechtigde. De FNV noemt dat loonroof.
- Verdringing is ongetwijfeld aan de orde; het gaat om regulier werk dat normaal tegen (cao)loon betaald wordt of via uitzendwerk. Dit werk verdwijnt naar onbeloonde arbeid via de Flextensie-constructie. Het gaat om schoonmaakwerk, werk in de agrarische sector etc. Het feit dat werkgevers bereid zijn om tenminste WML tarief te betalen, geeft ook al aan dat het gaat om regulier werk. Maar doordat er geen sociale premies worden afgedragen, is het enigszins goedkoper. Dit soort constructies versterken het proces van de race naar de bodem.
- Er wordt gesproken van een hoge uitstroom. Dit roept bij ons de vraag op naar de kansrijkheid van de kandidaten en of deze kandidaten niet direct op een reguliere arbeidsplaats geplaatst hadden kunnen worden, eventueel met een tijdelijke loonkostensubsidie. Immers een arbeidsovereenkomst biedt naast loon, veel meer arbeidsrechtelijke bescherming, geeft directe uitstroom uit de bijstand en levert de staat normale inkomsten via de sociale premies.